

ZPRAVODAJ

www.bozpinfo.cz

číslo 3 - 4/2002

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce

Slovo
na aktuální
téma

Bezpečnost práce a ochrana zdraví je téma pro každého občana

Mediální kontakt považují za nedílnou součást působení každého zodpovědného vedoucího pracovníka v oblasti BOZP. V profilu činnosti odboru bezpečnosti práce a pracovního prostředí MPSV považují styk s médii za přímou pracovní povinnost, neboť činnost našeho úvaru navazuje na povinnosti vyplývající státu z ústavy, ochrany práv vyplývající ze Základní listiny práv a svobod. BOZP je současně tématem další práce vlády a resortu podle Programového prohlášení vlády. Je vhodné připomenout, že závazky dodržení úrovně BOZP jsou prioritou s definovanými mezinárodními povinnostmi České republiky jako kandidátské země přistupující k státům sdruženým v Evropské unii.

V době mého přibližně půlročního působení ve funkci ředitele odboru si nejvíce vážím úsilí, které věnuje Ministerstvo práce a sociálních věcí přípravě vládního dokumentu, kterým by se na základě tripartitní dohody v příštích letech schválila "Národní politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci" jako oblast trvalého a prioritního integrovaného celospolečenského zájmu. Považují povinnost České republiky naplnit příslušné ustanovení ratifikované Úmluvy Mezinárodní organizace práce o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí ze dne 16. 2. 1989 č.155. do právního řádu ČR za mezinárodně významný pokrok, k jehož úspěchu nám budou průběžně napomáhat účelové projekty "twinningy". Díky této již zahájené spolupráci můžeme nejenom podrobně poznávat způsoby řešení dílčích oblastí praxe BOZP v zemích EU, ale také naše výsledky a postup práce budou důsledně kontrolovat a komentovat mezinárodní experti EU.

S hlubokým politováním sleduji roční bilanci výskytu pracovních úrazů, statistiku těžkých pracovních úrazů, včetně smrtelných pracovních úrazů. Celkem bylo v roce 2001 hlášeno 93 280 pracovních úrazů, z nichž 231 bylo smrtelných. Při srovnání objemu prováděných průmyslových činností v jednotlivých odvětvích a sledujeme-li v nich pak výskyt smrtelných úrazů, musíme považovat naše celostátní výsledky v porovnání s většinou států EU za méně uspokojivé.

Kdo z našich občanů třeba zažil, že jejich sousedův chlapec šel ráno do práce a večer se už nikdy nevrátil, nemůže se neztotožnit s otázkou bez řádné odpovědi - Kde a kdo udělal chybu a jak se řetězením neodpuštělných chyb dostáváme nakonec k úšedné celonárodní statistice - často předvídatelných a odstranitelných příčin vzniku vážných a smrtelných úrazů. Odpověď není jen v dílčím problému, jestli máme a dodržujeme rozumnou legislativu. Příčinnou souvislost hledáme už třeba v tom, jestli správně vedeme své děti, aby uměly včas rozpoznat nebezpečí. Statistické analýzy nám ukazují, že do zaměstnání vstupují mladí nepoučení lidé, kteří si často neuvědomují, co je riziko na pracovišti a jakou úlohu hraje řádné zapracování, pracovní způsobilost, zácvik, ochranné pomůcky, jaká jsou jejich práva a povinnosti.

Pro státní odborný dozor v oblasti inspekce práce je například další vážnou skutečností, že zejména

Dokončení na str. 2

Program činnosti ČÚBP na rok 2003

Ing. Jiří Voldřich, Český úřad bezpečnosti práce

Program činnosti ČÚBP na rok 2003 obsahuje základní úkoly vyplývající z povinností orgánů státní správy a úkoly, kterými jsou plněny funkce státního odborného dozoru.

Základní úlohou státního odborného dozoru nad bezpečností práce je preventivní dohled nad dodržováním práva a jeho vymáhání v případech, kdy zaměstnavatel nebo jeho zaměstnanci nedodržují stanovené povinnosti vyplývající z předpisů k zajištění bezpečné práce.

Další neméně důležitou úlohou je poskytování bezplatného poradenství a podávání podnětů a návrhů kompetentním orgánům státní správy k úpravám nebo změnám předpisů.

Základem pro účelné stanovení úkolů a výběr subjektů je objektivně provedená analýza BOZP a stanovení vhodných nástrojů.

Pro pozitivní ovlivnění bezpečnostní úrovně provádí ČÚBP a IBP analýzy stavu a vývoje BOZP v jednotlivých oborech ekonomických činností, ke kterým využívají zejména informace o následujících oblastech:

- pracovní úrazovosti,
- nedostatků, zjišťovaných při kontrolní činnosti z hlediska oblastí jejich výskytu, činnosti a závažnosti,
- zastoupení jednotlivých oborů ekonomických činností, strukturu podle velikosti subjektů a jejich podílu na úrazovosti, zjištěných nedostatků a oblastech, ve kterých byly zjištěny,
- stavu plnění stanovených opatření z předcházejících kontrol,
- používaných technologií, strojích, zařízeních, pracovních postupech a nebezpečných látkách v pracovním procesu,
- stavu a úrovní řízení BOZP v oboru, podniku nebo konkrétním pracovišti.

Na základě analýzy se stanoví priority pro střednědobý horizont 5 let a pro krátkodobý se zpracují konkrétní úkoly do programu činnosti.

Vedle provedené analýzy stavu a vývoje BOZP a stanovení úkolů je důležitým faktorem pro zajištění účinné prevence výběr subjektů k dozoru na základě objektivně stanovených kritérií ve vztahu k cíli a předmětu úkolu.

Kritéria pro zařazení subjektu ke kontrole jsou zejména:

- závažnost pracovních úrazů,
- vysoká úrazová četnost,
- opakování pracovních úrazů ze stejných zdrojů a příčin,
- nízká úroveň řízení BOZP v podniku,
- provozování rizikových technologií, strojů, zařízení, používání nebezpečných látek,
- výkon činnosti v oboru s vyšší mírou rizika vzniku pracovního úrazu,
- doba poslední kontroly,
- výskyt závažných nedostatků při poslední kontrole nebo neplnění opatření z předchozích kontrol,
- stížnosti a jejich opakování,
- počet zaměstnanců,

■ zvláštní rozvržení pracovní doby a práce na směny,

■ zaměstnávání chráněných skupin zaměstnanců (žen, mladistvých, osob se sníženou pohyblivostí apod.).

Prověrky se zaměřují především na plnění povinností zaměstnavatelů vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich eliminaci. K zabezpečení prověrek podle stanovených kritérií stanovuje ČÚBP v Programu činnosti ČÚBP na rok 2003 v oblasti dozoru celorepublikové dozorcí úkoly. V návaznosti na tento program zpracovávají své programy činnosti i IBP, které si dále zařazují své vlastní dozorcí úkoly.

Kromě vlastní dozorcí činnosti zabezpečuje systém ČÚBP úkoly právní a správní, koncepční, metodické, rozborové, výzkumné, informační a úkoly z oblasti technické normalizace, harmonizace a integrace a výchovné a osvětové činnosti. Informace o těchto dalších oblastech činnosti systému ČÚBP jsou obsaženy ve zprávě o činnosti za příslušný rok.

Všechny uváděné plánované činnosti jsou na samostatných plánovacích listech řazených podle jednotlivých oblastí činnosti a pořadových čísel. V plánovacích listech dozorcích úkolů je vždy uvedeno zdůvodnění zařazení úkolu, cíl úkolu a zadání úkolu, jehož součástí je samostatně zpracovaný kontrolní seznam, který podrobně stanovuje, co bude inspektor kontrolovat.

Celorepublikové úkoly dozorcí činnosti systému ČÚBP v roce 2003 jsou stanoveny takto:

Bezpečnost práce ve stavebnictví – ochrana zaměstnanců před pády z výšky

Bezpečnost práce v zemědělské výrobě při chovu skotu

Bezpečnost práce, technických zařízení a dodržování stanoveného pracovního režimu řidičů u malých a středních dopravních firem

Bezpečnost práce ve sklářském a keramickém průmyslu

Bezpečnost práce a provozu u zásobníků sypkých hmot a u transportních zařízení

Dodržování stanovených pracovních podmínek u zaměstnavatelů při stavebních pracích

Bezpečnost provozu zásobníkových ohřivačů užitkové vody ohřívajících vodu teplem teplosnosné látky (středotlakou parou, horkou vodou) a nebo elektrickým proudem

Dodržování požadavků na rozvržení pracovní doby ve zdravotnických zařízeních a v ústavech sociální péče

Integrovaná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, a

Program „Bezpečný podnik“.

Kromě plánovaných úkolů se počítá i s operativně zařazenými úkoly, které budou především reagovat na aktuální potřeby v regionech, vyšetřování příčin pracovních úrazů, provozních nehod (havárií), poruch technických zařízení a technických příčin průmyslových otrav a nemocí z povolání a na prošetřování podaných stížností, oznámení a podnětů.

Program činnosti ČÚBP na rok 2003 se stává po projednání a schválení závazným dokumentem pro činnost systému ČÚBP.

Kampaň na podporu BOZP v České republice

Ing. Miloš PALEČEK, CSc.,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce

Česká republika uskutečnila v uplynulém období řadu kroků, které ji významně přiblížily ke vstupu do EU. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se jedná zejména o implementaci právního řádu EU do právního řádu České republiky. To je však pouze první krok. Pro úplnou harmonizaci přístupů, a tím i splnění podmínek vstupu, je nezbytné zavedení a uplatnění požadavků stanovených právními předpisy do každodenní praxe.

I když řada podniků zvláště těch větších v České republice již v současné době splňuje většinu bezpečnostních požadavků, je ještě mnoho, zejména malých a středních podniků, které v této oblasti vykazují nedostatky. Analýzy ukázaly, že hlavními příčinami jsou zejména nízká informovanost a nedostatek znalostí, jak problémy spojené se zajištěním bezpečné a zdravé neohrožující práce řešit.

Výskyt nehodových událostí a pracovních úrazů je možné ovlivnit, jak dokazuje praxe řady vyspělých průmyslových zemí, především cestou výchovy a prevence, souborem účinných protirazových opatření, aktivním zapojením zejména samotných zaměstnanců i zaměstnavatelů.

V ČR je již od roku 1996 realizován program Bezpečný podnik. Vyhlášen byl Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR (MPSV), jeho garantem je Český úřad bezpečnosti práce (ČÚBP) a jeho cílem je vytváření podmínek pro zavádění efektivního systému řízení BOZP v podnicích. Programem se prosazuje praktické naplňování zákonem stanovených požadavků na prevenci. Je průběžně aktualizován v souladu s probíhajícími legislativními změnami dle požadavků směrnic EU a také je obohacován o aktuální poznatky z realizace programu v konkrétních podnicích a v neposlední řadě reaguje na nové trendy v BOZP. Poslední změna je připravovaná k 1.1.2003 a program ponese název „Bezpečný podnik – 2003“.

Na malé a střední podniky je zaměřena kampaň „Společně bezpečně“, která byla zahájena v dubnu letošního roku. Cílem kampaně je preventivní a systematické působení v oblasti osvěty, propagace, výchovy a vzdělávání k podpoře zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Realizace kampaně probíhala v rámci twinningového projektu PHARE a projektu Výzkumného ústavu bezpečnosti práce v Praze zaměřeného na osvětu.

Hlavními partnerskými institucemi byly MPSV ČR, ČÚBP, Ministerstvo sociálních věcí a zaměstnanosti Nizozemského království a britský Health and Safety Executive, jehož experti výraznou měrou přispěli k úspěchu kampaně. Například díky této pomoci mohli všichni stavební podnikatelé a starostové obcí a měst v Jihočeském kraji obdržet adresní „balíček“ s informativními a propagačními materiály, týkající se problematiky BOZP.

Vyhodnocení letošního pilotního projektu proběhlo na veletrhu INTERPROTEC 2002

V letošním roce se kampaň zaměřila na malé firmy ve stavebnictví v Jihočeském kraji. Stavebnictví je žhavé, aktuální téma, neboť toto odvětví již po řadu let patří k těm nejrizikovějším. Nebezpečí úrazů se vyskytuje takřka na každém kroku - od výkopů, přes manipulaci s materiálem a břemeny až po práce ve výškách. Podcenění těchto rizik, nedodržování předpisů a nízká úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména u malých a středních firem vedou k nejzávažnějším důsledkům. Za posledních deset let, v porovnání četnosti smrtelných pracovních úrazů v České republice s průměrem zemí Evropské unie, je stavebnictví horší o více jak dvacet procent.

Proto hlavním cílem kampaně je snížení počtu smrtelných úrazů ve stavebnictví na úroveň EU. Poselství, adresně předávané všem stavebním firmám Jihočeského kraje a v široké veřejnosti komunikované, vychází ze skutečnosti, kterou si mnohdy podnikatelé neuvědomují - pro firmu je nejcennějším kapitálem zdravý pracovník a pro něho je nejcennějším jeho zdraví.

Z uskutečněných akcí kampaně (zhruba 15 akcí - veletrhy, výstavy, odborné semináře, ukázky správné praxe apod.), z vysokého zájmu o vydané publikace (přibližně 17 různých titulů), z poradenské činnosti IBP v Českých Budějovicích, z počtu aktivně zapojených podniků a z mediálního ohlasu (minimálně 50 reakcí) se ukazuje, že je to správně nastoupená cesta, směřující dále k prosazování a zvyšování úrovně BOZP v praxi. Potěšitelné je, že kampaň v Jihočeském kraji jakoby vyprovokovala a aktivizovala téměř 10% stavebních podniků k činnostem, které přispívají k zvýšení jejich úrovně řízení BOZP.

Výsledky této letošní kampaně, která byla zakončena prezentací dosažených výsledků na veletrhu INTERPROTEC 2002 v říjnu v rámci BVV, a na mezinárodní konferenci, která tvořila doprovodný program veletrhu při příležitosti Evropského týdne pro bezpečnost a zdraví při práci, ukazují jednoznačně pozitivní přínos osvětové kampaně, spočívající ve zvýšeném zájmu podniků a organizací získat osvětování BEZPEČNÝ PODNIK nebo se kampaně SPOLEČNĚ BEZPEČNĚ aktivně účastnit.

Bezpečnost jako společný jmenovatel

Tradiční prezentace bezpečnostního průmyslu v zemích střední a východní Evropy, kterou představuje trojísteček brněnských veletrhů PYROS - INTERPROTEC - ISET, se letos uskutečnil ve dnech 22. až 25. října 2002. Po loňských tragických událostech 11. září v New Yorku i českých povodňových katastrofách v posledních letech je zřejmé, že přibývá nejen řada nejrůznějších primárních, ale především sekundárních rizik, která svým dosahem a rozsahem překračují hranice území regionů a států a v řadě případů i kontinentů. Ochrana lidských životů a zdraví se tak stává klíčovou, ne-li přímo strategickou ekonomickou hodnotou. Proto bude měl letošní ročník společné motto „Ochrana života, zdraví a majetku - prevence, akce a represe“.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci byly prezentovány již pošesté na Mezinárodním veletrhu prostředků osobní ochrany, bezpečnosti práce a pracovního prostředí s názvem INTERPROTEC. Návštěvníci veletrhu získali opět nejen přehled o aktuální nabídce trhu, ale rovněž se seznámili s novými právními předpisy, řadou legislativních opatření a prognózami jejich vývoje při harmonizaci s předpisy Evropské unie. Tradičně odborní garanti výstavy zajistili nejen poradenství, ale současně i doprovodný program, jehož součástí byla i mezinárodní konference Společně bezpečně s Evropskou unií a premiérový festival filmů věnovaných bezpečnosti práce PROTECT FILM 2002.

V oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví se očekávalo, že nejdiskutovanějším problémem se stane naprosto odlišný přístup ke konstrukci nových předpisů v souladu se standardy Evropské unie.

„Naše původní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zajištění bezpečnosti technických zařízení a další byly více či méně hotovou podrobnou kuchařkou,“ uvedl v rozhovoru pro webovou stránku BVV předseda Českého úřadu bezpečnosti práce Ing. Jaromír Elbel, „kdežto předpisy odpovídající standardu EU už jsou stanoveny tak, že ukládají povinnosti při jejich tvorbě zaměstnavatelům nebo provozovatelům.“

Na řadu aktuálních problémů odpověděla konference, která se uskutečnila ve dnech 22. a 23. října 2002 v konferenčním sále za osobní účasti náměstka ministra práce a sociálních věcí ČR Petra Šimerky, Františka Hausera, zástupce Delegace EK u ČR, pana Nielse-Pettera Wedege z Národního inspektorátu práce Norska, místopředsedy IALI - Mezinárodní asociace práce, ředitele divize PR Petera Rimmera z HSE - Výkonné rady ochrany zdraví a bezpečnosti práce z Velké Británie, předstupuňích poradců EU twinningových projektů pana Arsenia Fernandez a Hanse-Berta Jansena a řady dalších odborníků z českých firem a exekutivy.

V integrované expozici se představila řada firem a produktů zpracovávacích středisek a uskutečnila se spousta odborných dvoustranných jednání a konzultací. Za zmínku stojí, že zde opět představil Výzkumný ústav bezpečnosti práce provoz webové stránky boz-pinfo.cz.-
mf-

Bezpečnost práce a ochrana zdraví je téma pro každého občana

Pokračování ze str. 1

v oboru stavebnictví České republiky pracuje blíže neurčený počet nelegálně zaměstnaných dělníků. Společenský dozor, kontrola, dodržování právních předpisů je mnohovrstvný nadřostní problém, který musí být rádně identifikován, popsán a manažérsky zvládnut. Právě na těchto občanských souvislostech můžeme vnímat, jak moc nám chybí „Národní politika BOZP“ a moderní zákon o bezpečnosti práce, nebo strategický plán BOZP s očekávanými ročními aktivitami, bilancemi nákladů a průřezovou celostátní koordinací, která zasáhne napříště jak legislativní priority, tak mezirezoršní povinnosti řídit vzdělávání, prevenci úrazů, public relations ve veřejnoprávních a ostatních médiích, vznik úrazové pojišťovny jako veřejnoprávní organizace i vznik celostátních kampaní k zvýšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je též čas řešit novými předpisy certifikaci "bezpečných a zdravých podniků", a je třeba legislativně novými přístupy řešit problémy BOZP při vzniku různých, relativně však stále častěji vznikajících velmi netradičních formách pracovních vztahů mimo působnost zákoníku práce.

Není pochyb, že do jisté míry jsou bezpečnostní opatření též problémem dostatku ekono-

mických zdrojů. Stará technická zařízení mnohdy s nízkým standardem ochrany obsluhy, pracoviště se vznikem škodlivin v pracovním nebo životním prostředí - všechna musí být v dohlednu nahrazena nebo alespoň minimálním požadovaným způsobem upravena. To jsou nové nároky na zaměstnavatele, které klade například nařízení vlády 378/2001 Sb. Stanovené podmínky musí být nejen srozumitelné podnikatelům i inspekčnímu dozoru, avšak musí být též reálně uskutečnitelné.

V daném smyslu bude proto podle shromážděných zkušeností uživatelů připravena v průběhu roku 2003 novela toho nařízení vlády, aby předpis uváděl zcela jasně, jaká minimální úroveň bezpečnosti strojů a zařízení bude kontrolována. Domnívám se, že zařízení, která budou v průběhu několika let vyřazována z provozu podnikajícími osobami budou i taková, která nebudou bezprostředně ohrožovat životy nebo zdraví. Vyřazovaná stará technická zařízení zřejmě nebudou již vždy vhodným objektem pro nákladné a neefektivní renovace.

Předpokládám, že přestože přejímání směrnic EU do našeho právního systému probíhá poměrně úspěšně, bude vlastní prosazení do praxe vyžadovat ještě určitou dobu, při vzájemné spolupráci všech aktérů trhu práce na tripartitní úrovni.

Antonín Cuc, ředitel odboru 54 MPSV

Osvědčení BEZPEČNÝ PODNIK se stává významnou devizou

Ing. Jiří TYPLT, vedoucí útvaru BOZ, Metrostav a.s.

Metrostav je jednou ze tří největších stavebních firem v České republice, a počátkem dubna letošního roku již podruhé získal významné ocenění "BEZPEČNÝ PODNIK". Než se tak stalo, bylo však třeba uvést do života celou řadu opatření, včetně nezbytné osvěty nejen mezi kmenovými zaměstnanci, ale rovněž mezi pracovníky subdodavatelských firem.

Jednou ze základních podmínek vnitřního auditu firmy, je každoroční příkaz výrobně-technického ředitele Metrostavu k prověřkám bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), požární ochrany (PO) a ochrany životního prostředí (OŽP), kdy zpravidla v průběhu března a dubna prověřkové skupiny složené ze zástupců vedení společnosti, jednotlivých divízi, staveb a také specialistů a zástupců odborů zkontrolují skutečně každou stavbu a každé pracoviště Metrostavu, včetně pracovišť dceřiných společností.

Výsledkem takové kontroly je pak závěrečná zpráva a podrobná informace pro poradu vedení společnosti. Konkrétní závěry prověrek jsou samozřejmě i jednou ze složek osobního hodnocení odpovědných technicko-hospodářských zaměstnanců (THZ). Tento vnitřní firemní audit je navíc v průběhu roku doplňován plánovanými i namátkovými kontrolami zástupců státního odborného dozoru. Jedná se asi o 13 institucí, jejichž pověření zaměstnanci mohou provést kontroly a v případě zjištění závažného porušení bezpečnostních předpisů zavést s firmou i správní řízení.

Je přitom nezbytné, aby péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci, o požární ochranu a ochranu životního prostředí, včetně kontrolní činnosti byla soustavná a aby se stala přirozenou součástí skutečně každé pracovní činnosti. S naplňováním hlavních zásad tedy musí být průkazně známé každý zaměstnanec, aby např. inspektorovi státního odborného dozoru (SOD) dokázal definovat podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které musí na svém pracovišti a při výkonu práce nebo funkce dodržovat. Toto platí i pro zaměstnance zhotovitelů firem nebo osoby samostatně výdělečně činné, u nichž se – bohužel - často setkáváme s porušováním uvedených zásad. Časté jsou například momenty, kdy subdodavatelská firma sice předloží doklad o poskytnutí svých zaměstnanců, ale zápis o školení postrádá podpisy účastníků, takže je z právního hlediska neplatný. Pokud by došlo k soudnímu projednávání nějaké mimořádné události, nemohlo by být

k takovému dokladu vůbec přihlednuto, a majitel firmy by soudní spor prohrál.

Proto akciová společnost Metrostav vždy dbá na to, aby ještě před zahájením prací byla se subdodavatelem, jakožto zhotovitelem, uzavřena nejen rádná „Smlouva o dílo“, ale aby byl rovněž pořízen Zápis o předání a převzetí pracoviště a Zápis provedený ve smyslu zákoníku práce § 132 odst. 4, pí. a), b) – v němž se píše: "Pokud na jednom pracovišti pracují zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, musí být provedena písemná informace o rizicích pracoviště..."

Je totiž potřebné uvědomit si, že na staveništi - nebo říkejme předaném pracovišti, se může pohybovat zejména při dokončovací pracích až 60 různých subdodavatelů a stavbyvedoucí musí samozřejmě sledovat nejen záležitosti, týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale ještě hlídat koordinaci prací, termíny, fakturace, a celou ekonomickou stránku stavby - zejména hospodářský výsledek. A právě zde může a musí zkušený stavbyvedoucí uplatnit svoji předvídatelství, své zkušenosti i poučení z případných předchozích chyb.

Zkušenosti s mnohými kooperujícími firmami v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a rovněž pokud jde o požární ochranu a ochranu životního prostředí, jsou však různé. Jsou mezi nimi takové, které s nároky Metrostavu dokáží takzvané "srovnat krok" a při spolupráci s nimi nedochází k žádným problémům. Ale najdou se také takové, které základní smluvní pravidla stále neholdají dodržovat. To se projevuje zejména v letních měsících, kdy je možné při kontrolách staveb vidět zaměstnance bez ochranných přílebků, nedostatečně oblečené a bez řádné pracovní obuvi.

Pokud se tyto prohřešky opakují, pak se objednatel může opřít o znění dohodnutých smluvních vztahů a zvolit adekvátní způsob obrany. Tedy buď na situaci upozornit majitele zhotovitelé firmy nebo provést zápis o staveništi či koordinačním deníku. Popřípadě může přistoupit ke srážkám z fakturace nebo dokonce rozvázat s firmou smluvní vztah a vyhledat pro spolupráci jiného partnera.

Pokud jde o zajištění pracovišť z titulu možného nebezpečí, nebo dokonce rizika, je to na stavbách samozřejmě složitější, než v podmínkách výroby, kde je možné veškerá rizika velmi přesně specifikovat a definovat. Na stavbě se situace mění (někdy i z hodiny na hodinu), ve většině případů práce probíhají pod "širým nebem" a za nejrušnějších klimatických podmínek. Záleží tedy skutečně na serióznosti zástupců vedení stavby a zaměstnanců, jak si

dokáží poradit, aniž by improvizovali na úkor zmiňovaných zásad.

Mezi nejčastější příčiny závažných pracovních úrazů a dalších mimořádných situací patří stále pády osob z výšky. Příčinou jsou téměř vždy nedostatečně zajištěné konstrukce, výtahové šachty nebo jiné nezakryté otvory – jako jsou střešní světlíky, neohrazené prohlubně apod. Přitom je možné se takovým neštěstím poměrně snadno vyvarovat, pokud je stavenišť řádně bohužel a pokud jsou takto rizikové práce prováděny s kolektivním nebo osobním jištění.

U subdodavatelů se však Metrostav a.s. při kontrolách setkává s tím, že jejich zaměstnanci při práci ve výškách nepoužívají například ochranný postroj s vodícím lanem. A existuje minimálně dalších deset notoricky známých příčin, kdy nedodržení předpisů BOZP může natrvalo poškodit zdraví i ochrany životního prostředí, které udržují všechny zaměstnance tzv. ve střehu. A navíc firma také sama prošetřuje závažné pracovní úrazy nebo jiné mimořádné události, přestože to nařízení vlády č. 494/2001 Sb. přímo nenařizuje. Každou závažnou událost okamžitě ohlašuje příslušnému orgánu Státního odborného dozoru a následně na základě příkazu výrobně-technického ředitele, kterým je určena vyšetřovací komise, mimořádnou událost šetří a do 30 dnů předkládá závěrečnou zprávu z této události k podpisu. Takto Metrostav a.s. postupuje i v případě šetření např. závažných pracovních úrazů, k nimž dojde u pracovníků zhotovitelé firmy, již bylo pracoviště řádně předáno.

Akciové společnosti Metrostav se v tomto směru velmi osvědčil systém interních plánovaných i namátkových kontrol dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, požární ochrany i ochrany životního prostředí, které udržují všechny zaměstnance tzv. ve střehu. A navíc firma také sama prošetřuje závažné pracovní úrazy nebo jiné mimořádné události, přestože to nařízení vlády č. 494/2001 Sb. přímo nenařizuje. Každou závažnou událost okamžitě ohlašuje příslušnému orgánu Státního odborného dozoru a následně na základě příkazu výrobně-technického ředitele, kterým je určena vyšetřovací komise, mimořádnou událost šetří a do 30 dnů předkládá závěrečnou zprávu z této události k podpisu. Takto Metrostav a.s. postupuje i v případě šetření např. závažných pracovních úrazů, k nimž dojde u pracovníků zhotovitelé firmy, již bylo pracoviště řádně předáno.

Bohužel je až s podivem, že osoby samostatně výdělečně činné, které podnikají na živnostenský list, nejsou ze zákona povinny absolvovat patřičná školení BOZP ani se jiným způsobem seznámit s platnými předpisy, protože jim to stávající legislativa nepředepisuje.

Podmínky, které je nutno splnit, aby firma mohla získat osvědčení "BEZPEČNÝ PODNIK" jsou sice náročné, ale splnitelné. Proto může Metrostav a.s. všem potenciálním žadatelům doporučit, aby neváhali a navázali co nejdříve kontakt se svým Inspektorem bezpečnosti práce, kde si mohou vyžádat podmínky pro získání tohoto významného ocenění. Osvědčení o tom, že firma dodržuje všechny předpisy může být významnou devizou v nabídkovém řízení a může zvýšit důvěryhodnost v očích domácích i zahraničních investorů a dalších partnerů.

Veletrhy jako nástroj osvěty BOZP

Ing. Miroslav Franta,
Výzkumný ústav bezpečnosti práce

Portfolio nástrojů public relations, propagace, reklamy a osvěty se za posledních deset let výrazně změnilo. Důvodem k tomu byla řada nejrůznějších okolností. Veletrhy, kdysi jedna z významných součástí prezentace firem a jejich výrobků a aktivit, přestaly být v současné době tou formou, která kdysi byla v popředí zájmů politických špiček a podnikových managementů. Přesto si zachovávají svůj význam, i když v menší míře než kdysi, protože představují jednu z cest, jak neformálně představit odborné veřejnosti řadu zajímavých a častokrát důležitých aktivit nejen na stánku, ale souběžně i v řadě tzv. doprovodných programů. Prezentace bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je jednou z těchto oblastí.

Jak hodnotili prezentaci BOZP návštěvníci veletrhu FOR ARCH

Každému, kdo navštívil stánek, byla položena sugestivní otázka, proč se zastavil právě u stánku, která

se týká oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, u stánku, obsahově se vymykajícímu pojetí veletrhu (profesní složení respondentů uvádí tabulka 1).

Odpovědi se staly inspirací pro kreativní přípravu příští expozice a to jak v grafické, tak i dynamické oblasti. Kromě toho vytvořily podklady pro hledání nových nápadů. Stejně dobře však mohou posloužit jako námet pro zaměření osvětových a propagačních opatření na všech úrovních řízení bezpečnosti práce a ochrany zdraví.

Největší počet návštěvníků zaujal stánek svojí nabídkou publikací, rozmanitostí informačních letáků, nabídkou plakátů a dostupností přehledných a jasných informací ohledně BOZP, takto se vyjádřila více než třetina návštěvníků různými formami. Nejčastěji uváděli: „široký sortiment nabídky, uspořádání a přehlednost

stánku, možnost bezplatných informací, nabídku kursů, komplexnost informací a dostupnost kontaktů na pracoviště IBP a všeobecné BOZP, apod."

Velkou roli sehrála průběžná videoprojekce sekvencí, ze kterých zaujaly nejvíce animované filmy k bezpečnosti práce z Anglie. Projekce animovaných snímků oslovila především mládež ve školním věku, které zaznamenaly největší sledovanost, ostatní spíše přilákaly jako dynamický prvek umístěný ve stánku.

Druhou největší skupinou návštěvníků byli ti, kteří ocenili možnost odebrat si letáky, příručky, brožury a popřípadě získat další informace, kde je možné si doplnit odbornou knihovnu nákupem publikací, pomůcek a videokazet. Těchto návštěvníků byla plná čtvrtina. Zpravidla uváděli „že již není tak časté získat tolik potřebné informace bezplatně, popřípadě za příznivou cenu."

Při této příležitosti návštěvníci si pochvalovali, že „delegáti pracující na stánku jsou vstřícní, příjemní, kvalifikovaní, komunikativní a ochotní pomoci každému." *Dokončení na str. 7*

Tabulka 1 – Profesní složení návštěvníků stánku FOR ARCH

Celkem	Architekti, projektanti	Technici vedoucí	Učitelé	Mistři	Podnikatel	Manažer	Stavební dělník	BOZP	Řemesla	Jiné
243	40	43	19		17		12	28	31	53

Stav BOZP ve Středočeském kraji

Hodnocení stavu BOZP ve Středočeském kraji navazuje na informace uvedené v příloze k Inovaci č. 2/2000. Uvádíme přehled o celkovém počtu nahlášených pracovních úrazů (PÚ) v období 1997 až 2001 a přehled o zdrojích a příčinách šetřených těžkých (TPÚ) a smrtelných (SPÚ) pracovních úrazů za roky 2000 a 2001.

V roce 2000 a 2001 pokračoval dlouhodobý pokles v počtu nahlášených pracovních úrazů. V roce 2001 bylo nahlášeno 6 915 pracovních úrazů, což je výrazné snížení (o 405 úrazů) proti roku 2000. Tento údaj je však nesouměřitelný s údaji za předchozí roky, neboť po novele zákoníku práce, platné od 1.1.2001, došlo

trno, že též počet SPÚ v letech 2000 až 2001 výrazně poklesl.

Mezi nejčastější zdroje SPÚ i TPÚ dlouhodobě patří pády osob z výše a pracovní stroje, opakujícími se příčinami je používání nebezpečných postupů nebo způsobů práce a chybějící nebo nedostatečná ochranná zařízení a zajištění.

Stručné shrnutí výsledků inspekční činnosti v letech 2000 a 2001 u vybraných odvětví

STAVEBNICTVÍ

Toto odvětví vykazuje nejvyšší počet SPÚ a TPÚ. Závady byly zjišťovány zejména u používaných lešení a zajištění bezpečné práce ve výškách. U lešení se

ho přístupu k pracovním místům, způsob zajištění proti pádu a chyběly záchytné konstrukce. Byly zjištěny též nedostatky v zajištění svislých stěn **výkopů** a jam proti sesutí při zemních pracích.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Závady byly zjišťovány v zakrytí pohyblivých se částí strojů – u mobilních strojů chyběly **ochranné kryty** u kloubových hřídelí pro pohon jednotlivých strojů, chyběly ochranné kryty převodových zařízení u sušiček obilí, šnekových dopravníků, šrotovníků apod., byly zjištěny nezakryté otvory jímk, shozů a oběžných shrnovačů chlěvské mrvy.

PRŮMYSL

U pracovních strojů bylo zjištěno nedostatečné zajištění ovládnutí proti zásahu nepovolaných osob, nedostatečné **zakrytí pohyblivých se částí strojů** (brusných kotoučů, částí tvářecích strojů, střížná a tlačná místa u nůžek). Byl zjištěn nevyhovující stav podlah a komunikací (otvory v podlaží, chybějící zábradlí).

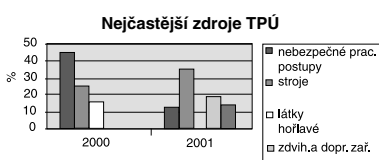
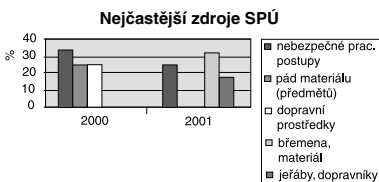
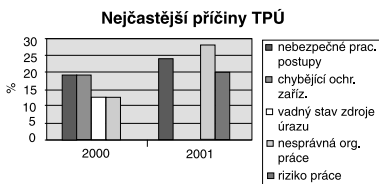
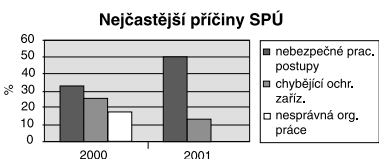
LESNICTVÍ

Bylo zjištěno používání **nebezpečných postupů práce** při těžbě dřeva, zejména v ohroženém prostoru káceného nebo zavěšeného stromu, prováděné osamocněným pracovníkem.

V roce 2001 IBP provedl společnou kontrolu s Českou inspekcí životního prostředí podle zákona č. 353/1999 Sb. Při této kontrole byly zjištěny závady zejména ve výrobních a provozních budovách, v průmyslových rozvodech a vedeních, v komunikacích, ve skladech a při skladování.

Stále platnou zkušeností je skutečnost, že inspektóráti nejsou hlášeny všechny případy pracovních úrazů, a i nadále platí nedostatky v plnění povinností zaměstnavatelů ve vyhledávání, posuzování a hodnocení rizik a možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a provádění opatření k jejich ochraně.

Ing. Jaromír Načeradec, IBP pro Středočeský kraj

ke změně ohlašovací povinnosti – ohlašovací povinnosti podléhají pracovní úrazy, které si vyžadají nejméně 3 dny pracovní neschopnosti (mimo den, kdy k úrazu došlo), oproti dříve nejméně 1 dnu.

Z tabulky přehledu o počtu pracovních úrazů je pa-

jednalo zejména o nedostatky v opatření volných okrajů zábradlím, úhlopříčkovém ztužení a kotvení vodorovné síly, vybavení zábradlím (jednotčovým nebo dvoučlým podle výšky lešení). Pro **práce ve výškách** nebyly stanoveny technické postupy řešení bezpečné-

V programu BEZPEČNÝ PODNIK nesmí chybět člověk

Jiří SVOBODA, ŽS Brno, a.s.

Motto: Hlavní podmínkou zavedení programu „Bezpečný podnik“ je pořádek a čistota nejen na pracovišti, ale i pořádek v sobě samém u každého jedince.

Program Bezpečný podnik se začal v ŽS Brno, a.s., uskutečňovat v roce 2001 u závodu Energetické a ekologické stavitelství. Stal se jednou z důležitých součástí systému integrovaného řízení, který byl u tohoto závodu završen v roce 2002 získáním „Zlatého certifikátu“. Zlatý certifikát spojuje všechny složky integrovaného systému řízení, které se řídí normami ČSN EN ISO 9001:2001, ČSN EN ISO 14001:1997 a BOZP – OH-SAS 18001:1999.

Závod Energetické a ekologické stavitelství začal celý certifikační proces tam, kde většina organizací, firem a podniků v ČR, tzn. v oblasti jakosti. Postupně se podařilo vybudovat systém jakosti dle ČSN EN ISO 9002.

Počátek tohoto procesu spadá do roku 1996. Cesta k integrovanému systému řízení vedla dále přes získání značky CZECH MADE pro výrobek „Kontejnerová měnična pro MHD“ a přes zajištění dodržování zvýšeného ekologického standardu popsáného ČSN EN ISO 14001 k Bezpečnému podniku.

Závod a jeho představitelé si v té době uvědomova-

li, že v celkovém přístupu k okolí chybí jeden podstatný prvek. Vztah k produkci a zákazníkovi byl charakterizován jakostí, vztah k okolí se podařilo profilovat environmentálním systémem (ČSN EN ISO 14001).

Chyběl však člověk. A ten je v pracovním procesu závodu chápán jako nejdůležitější element. Bylo rozhodnuto, že základní přístup všech pracovníků se bude řídit zásadami charakterizovanými programem Bezpečný podnik, který v roce 1996 vyhlásil ministr práce a sociálních věcí ČR.

Cílem tohoto programu a samotného vedení závodu je zvýšit úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a ochrany životního prostředí u pracovníků a podnikajících fyzických osob. Důležitým a pro závod motivačním cílem

bylo také vytvoření podmínek pro zavedení integrovaného systému řízení.

Zavedení programu Bezpečný podnik je v provozních podmínkách stavební firmy (a v případě závodu Energetické a ekologické stavitelství i firmy technologické a montážní) velmi složitě. Celou záležitost by nešlo realizovat bez jednoznačné podpory vedení akciové společnosti, jejíž je závod součástí. Zcela zásadní se pro úspěšné zavedení jeví také osobní postoj a přístup všech vedoucích pracovníků závodu. Musí okolí přesvědčit nejen slovy, ale i vlastním příkladem.

Další nezbytnou podmínkou je pochopení významu a přínosu zavedení Bezpečného podniku na závodě. Nejedná se o další byrokracii, papírování či práci na-

víc. Po vykonání všech nutných opatření a prací, které reagovaly na připomínky inspektorů BOZP jihomoravského kraje, pochopili zaměstnanci, že cílem je usnadnit a ulehčit jim práci, zajistit ochranu největší hodnoty, kterou mají – vlastního zdraví, a nevystavovat se zbytečným pracovním rizikům.

Významně se změnilo k lepšímu i pracovní prostředí. Pořádek a řád, systém a jeho dodržování, i když se z počátku zdálo, že bude obtížné jej dodržet, se ukázal jako výhoda v každodenním pracovním procesu a přinesl novou hodnotu do pracovních vztahů.

Zavedení programu Bezpečný podnik by však bylo samoučelné a neefektivní, bez zajištění jeho implementace až na nejnižší stupně řízení závodu a ke všem konkrétním koncovým pracovníkům. Toto zavádění, snaha o pochopení a samostatné udržování pravidel všemi zaměstnanci bez výjimky, je nekončícím, neustále se opakujícím procesem. Proces programových opatření je čas od času vyhodnocen objektivním zrakem inspektorů BOZP. V případě závodu Energetické a ekologické stavitelství, který získal Bezpečný podnik 28.8.2001, se tak stalo v rámci zavádění Bezpečného podniku v celé akciové společnosti ŽS Brno, a.s.

Po pilotním zavedení v závodě Energetické a ekologické stavitelství bylo vedením akciové společnosti rozhodnuto přistoupit k zavedení Bezpečného podniku v rámci celé akciové společnosti. Přitom byly využity zkušenosti ze zavádění programu v rámci závodu a tak se některé procesy a postupy usnadnily a podařilo se je uvést do praxe rychleji.

Snaha vedení společnosti byla úspěšně završena v září letošního roku, kdy bylo celé akciové společnosti ŽS Brno, čtvrté největší stavební firmě v České republice, uděleno osvědčení Bezpečný podnik.

Přínosy programu BEZPEČNÝ PODNIK

Stav BOZP v regionu severní Moravy a Slezska

Při tvorbě programu činnosti dáváme přednost malým a středním firmám jak zaměřením úkolů, tak výběrem podnikatelských subjektů pro dozorovou činnost. Tyto podniky často zanikají a vznikají nové, dochází ke změnám výrobních programů, často se mění zaměstnanci. Narozdíl od velkých firem zde není v převážné míře zaveden systém řízení BOZP a pokud je tento systém zaveden a případně dokumentován, pak je jeho funkčnost problematická a formální. Základní příčinou neuspokojivého stavu péče o BOZP v této oblasti je zejména obecně nízké právní vědomí vedoucích zaměstnanců, kteří mají dbát na vyhledávání a odstraňování rizik na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí.

Malé a střední podniky jsou v centru pozornosti

Většina takových subjektů zajišťuje seznamování svých zaměstnanců s právními a ostatními předpisy k zajištění BOZP smluvně s odbornými agenturami nebo fyzickými osobami. Odborná úroveň takových pracovníků je však značně rozdílná a často jsou jimi zaměstnavatelé uváděni v omyl tím, že školení BOZP a dokumentace o školení jsou obsahově neadekvátní k provozovaným činnostem. V několika případech bylo při dozoru zjištěno, že obsah školení buď neobsahoval nutné informace o obecně závazných právních předpisech nebo neobsahoval seznámení zaměstnanců s konkrétními předpisy nebo s pokyny a riziky u vykonávané práce – zejména s návody výrobců k bezpečné obsluze při práci s konkrétními stroji, zařízeními, nářadím apod.

Hodnocení rizik není komplexní

Zhruba polovina organizací provádí hodnocení rizik pouze pro účely přidělování osobních ochranných pracovních prostředků, třetina organizací hodnocení rizik neprovádí vůbec. V převážné většině organizací, kde je hodnocení rizik prováděno, bývá používána metoda jednoduchá, jen zřídka metoda WHAT IF případně HAZOP a téměř vůbec ne strom událostí a strom poruch. Jako zdroje k hodnocení rizik jsou nejčastěji používány návody k obsluze, dále pak technologické postupy a pracovní postupy a vlastní zkušenosti. Hodnocení rizik se provádí nejčastěji v souvislosti se zaváděním nových strojů, zařízení, technologií a činností, dále pak pro potřeby školení BOZP, zpracování seznamů osobních ochranných pracovních prostředků a provádění ročních komplexních prověrek BOZP.

Zhruba v každé desáté kontrolované organizaci jsou používány identifikační listy rizik, ojediněle pak záznamy hodnotitelských skupin, zápisy z ročních komplexních prověrek a seznamy rizik. Více než 90% organizací plní požadavek na stanovení rozsahu a právních a ostatních předpisů, se kterými musí být zaměstnanci seznámeni ke splnění kvalifikačních předpokladů pro vykonávanou práci.

Zácvik zaměstnanců často chybí

Zácvik zaměstnanců a jeho délka však u rozhodující většiny kontrolovaných subjektů (např. při výrobě a zpracování kovů, kovovýrobě, dřevovýrobě apod.) není stanoven. Tato skutečnost byla zjištěna jednak při

dozorech, ale zejména při šetření závažných úrazů. S měnícím se trhem práce dochází k tomu, že na volná pracovní místa nastupují zaměstnanci bez předchozí praxe v oboru a bez odborné kvalifikace k práci. Přesto ani pro takové zaměstnance nejsou stanoveny vlastními předpisy zaměstnavatelů lhůty zaučení a zácviku včetně vyhodnocení schopnosti zaměstnance vykonávat přidělenou práci.

Při dozoru bývá často zjišťováno, že není zpracována ani vedena dokumentace předepsaná předpisy nebo tato dokumentace není vedena v předepsaném rozsahu. V kontrolovaných subjektech nebyla k dispozici dokumentace ke strojním a technickým zařízením především starší výroby, zejména pak návody výrobců k bezpečné obsluze, nebyly prováděny předepsané revize a kontroly nebo nebyly dodržovány jejich předepsané lhůty. Dokumentace rovněž nebývá aktualizována s ohledem na měnící se legislativu nebo změny konkrétních podmínek na pracovištích.

Vzhledem k úrovni stavu BOZP v malých a středních firmách je třeba se i v dalších letech soustředit při plánování dozoru na firmy této velikosti. Bylo by také vhodné zvážit zpracování a postupnou realizaci koncepce mediální politiky oblasti BOZP s cílem zvyšovat právní vědomí zaměstnavatelů, zaměstnanců i podnikajících fyzických osob, které samy pracují, rovněž tak i široké veřejnosti o účelu, potřebách, cílech a metodách státní politiky v oblasti péče o BOZP.

Dodržování stanovené pracovní doby v obchodních řetězcích

Cílem úkolu s tímto názvem prováděného v rámci celé republiky koncem roku 2001 a v začátku roku 2002 bylo ověřit, jak jsou plněna ustanovení Zákonu práce v oblasti pracovních podmínek v síti supermarketů, hypermarketů a v obdobných obchodních řetězcích. V rámci naší působnosti bylo provedeno celkem 28 kontrol.

Mezi základní požadavky, které byly při kontrolách sledovány, bylo stanovení týdenní pracovní doby. Nejčastější závadou zde byla taková pracovní doba, která neodpovídala pracovnímu režimu v průběhu 24 hodin. Mezi početnou skupinu závad lze také přiřadit nedostatky zjištěné v rozvržení pracovní doby u zaměstnanců v souvislosti s požadavkem, aby zaměstnanec měl nepřetržitý odpočinek v týdnu během každého období 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů alespoň 35 hodin.

Často bylo rovněž zjišťováno porušování ustanovení nového paragrafu 94 Zákonu práce, který ukládá zaměstnavateli povinnost vést evidenci pracovní doby, práce přesčas, pracovní pohotovosti a noční práce

u jednotlivých zaměstnanců. V oblasti práce přesčas byly také zjištěny nedostatky, které se týkaly nedodržování limitů přesčasové práce.

Rovněž i zde bylo v převážné většině organizací zjištěno, že zaměstnavatel nemá zpracován vlastní seznam osobních ochranných pracovních prostředků na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. V pěti případech byla uložena finanční sankce od 20 do 60 tisíc Kč.

*Ing. Zdeněk Kašpárek,
Inspektorát bezpečnosti práce
pro Severomoravský kraj se sídlem v Ostravě*

Kalendář akcí

7. mezinárodní ročníku Soutěže učňů stavebních oborů ve školním roce 2002/2003 konaných jako doprovodný program veletrhů a výstav

6. – 7. února 2003:

Regionální kolo pořádané při 10. jubilejním veletrhu bydlení, reálit, renovací a rekonstrukcí (Pražský veletržní areál Letňany, pořádá ABF, a.s.)

27. – 28. března 2003:

Regionální kolo pořádané při 10. ročníku stavební výstavy FOR ARCH Jižní Čechy 2003 (Výstaviště České Budějovice, pořádá ABF, a.s.)

14. – 15. dubna 2003:

Regionální kolo pořádané při 8. mezinárodním stavebním veletrhu IBF (Výstaviště Brno, pořádá ABF, a.s. a Veletrhy Brno, a.s.)

13. – 14. května 2003:

Slovenské národní kolo pořádané při 6. ročníku mezinárodního stavebního veletrhu FOR ARCH Slovakia (Výstaviště Banská Bystrica, pořádá BB Expo, s.r.o. a ABF, a.s.)

22. – 23. května 2003:

Regionální kolo pořádané při 7. ročníku výstavy stavebnictví a bydlení FOR ARCH Teplice (Teplice, Zimní stadion, pořádá ABF, a.s. a SGR, s.r.o.)

19. – 20. června 2003:

Regionální kolo pořádané při 12. ročníku Karlovarské výstavy stavebnictví FOR ARCH Karlovy Vary 2003 (Zimní stadion, pořádá ABF, a.s. a Regionální stavební sdružení Karlovy Vary)

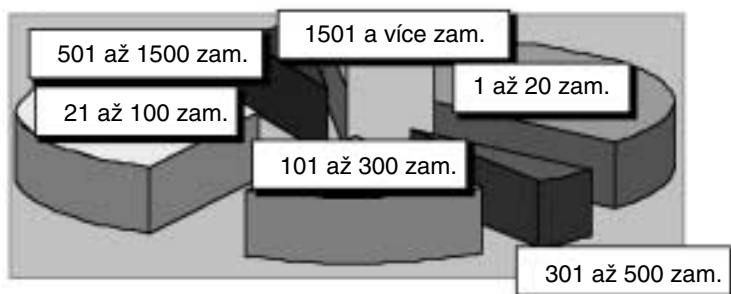
23. – 25. září 2003:

Finále 7. ročníku SUSO pořádané v rámci doprovodného programu 14. mezinárodního stavebního veletrhu FOR ARCH (Pražský veletržní areál Letňany, pořádá ABF, a.s.)

listopad 2002:

Regionální kolo pořádané při Průmyslovém veletrhu v Ostravě (Výstaviště Černá Louka, pořádá ABF a Ostravské výstavy, a.s.)
Zahájení 8. ročníku SUSO 2004

Dozorovací subjekty podle velikosti

Pracovní úrazovost ve Východočeském kraji v roce 2001- dozor v roce 2003

Úvod

Inspektorát bezpečnosti práce pro Východočeský kraj se sídlem v Hradci Králové působí v oblasti bývalého Východočeského kraje. Jde o oblast o územní rozloze 11 241 km² a počtu 1, 23 miliónu trvale žijících obyvatel.

Reliéf kraje je různorodý. V střední části je úrodná část (Polabská nížina), ze které směrem k severu, východu a jihu vyrůstá pahorkatina, která přechází na severu v nejvyšší české hory Krkonoše, na severovýchodě v Orlické hory a Jeseníky. Na východě a jihu přechází v Českomoravskou vrchovinu.

Z charakteru kraje vyplývá charakter hospodářství. V kraji se vyskytuje převážně zemědělství, stavebnictví, zpracovatelský průmysl (potravinářství, průmyslová výroba) a služby. Z průmyslové výroby je nejrozšířenější textilní průmysl (4,3% pojištěnců) a výroba strojů (4,1 % pojištěnců). Celkový počet pojištěnců je 511 129.

Úrazovost v roce 2001

Charakteristickým ukazatelem úrazovosti je úrazová četnost (počet úrazů na 100 pojištěnců za kalendářní rok). Porovnáme-li grafy ukazující úrazovou četnost za posledních 10 let v ČR s úrazovou četností ve Východočeském kraji zjistíme, že obě křivky jsou podob-

né, pouze úrazová četnost v kraji je vyšší. Je to způsobeno tím, že celostátní údaje podstatně snižují velké městské aglomerace (např. Praha, Brno), kde je soustředěno mnoho úřadů, obchodů a škol, ve kterých je pracovní úrazovost podstatně nižší.

Z grafu vyplývá, že další snižování pracovních úrazů je za stávající úrovně péče o BOZP již vyčerpáno a odmyslíme-li administrativní změny vlivem nařízení vlády č. 494/2001 Sb., je další snižování pracovních úrazů možné jen zavedením nového přístupu k BOZP.

Nový přístup musí být preventivní a systémový, to znamená nečekat na nešťastné události, ale předcházet jim. Samozřejmým preventivním činitelem je vyhodnocení rizik v organizaci a přijetí opatření k jejich eliminaci, v případech, kdy to není možné alespoň k jejich snížení tak, jak to požaduje platné znění Zákonníku práce. Ukazuje se, že pro mnohé podniky (zvláště malé) jde často o věc zcela neznámou.

Systémový přístup k problematice bezpečnosti práce spočívá v zavedení systému řízení BOZP tak, jak je obvyklé při zavádění systému řízení jakosti. Jak toho dosáhnout ukazují organizace, které se přihlásily k získání ocenění "Bezpečný podnik" a toto ocenění získaly, případně zavedly a certifikovaly jiný systém řízení BOZP.

Budeme-li porovnávat úrazovost podle jednotlivých oborů ekonomických činností ani zde nedojdeme proti

celostátním údajům k podstatným rozdílům. Trvale je nejvyšší úrazová četnost ve stavebnictví a zemědělství. V těchto oborech činnosti je práce vykonávána zpravidla pod vlivem povětrnosti a ze strany vedoucích pracovníků není a někdy ani nemůže být dostatečně důsledně kontrolována. Záleží tedy hlavně na postoji samotných pracovníků k ochraně svých životů a zdraví.

Situaci ztěžuje i zaměstnávání cizinců v těchto oborech. Do uvedených oborů je tradičně, rok co rok zaměřen dozor IBP ať již celostátními úkoly ČÚBP, tak úkoly IBP. Četnost kontrol IBP v uvedených oborech je trvale podstatně vyšší, než v oborech jiných.

Vyšší než průměrná pracovní úrazovost je ve zpracovatelském průmyslu. Zpracovatelský průmysl obsahuje 15 ekonomických činností, z hlediska úrazovosti velmi rozdílných (viz tabulka 1.).

V tabulce 1 jsou výrazně označeny resorty s vyšší než průměrnou úrazovostí.

Největší úrazovost je v potravinářském průmyslu, z toho pak zvláště v masném průmyslu (viz tabulka 2.). Nejúčinnějším nástrojem je ostrý nůž, který při menším soustředění na práci nebo smeknutí způsobí mnoho pracovních úrazů.

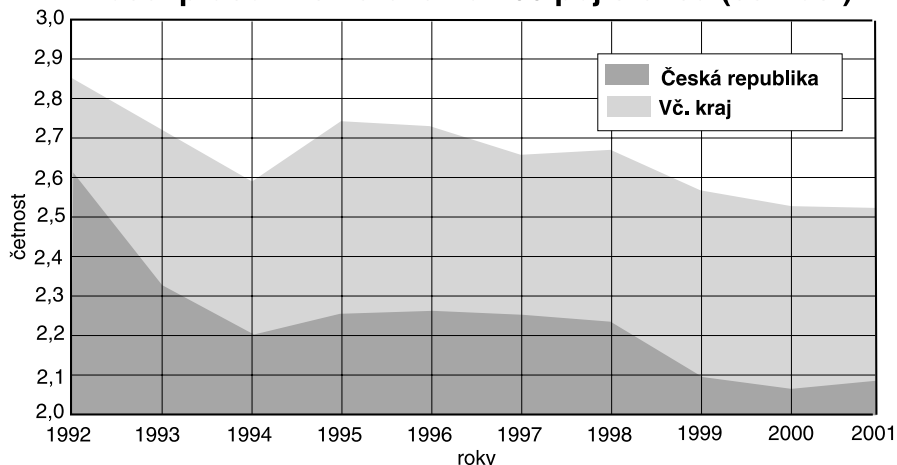
Zaměření dozoru IBP v r. 2003

Na základě výše uvedených údajů zařazuje IBP do svého programu prověrek na rok 2003 prověrky v následujících oborech:

- zemědělství se zaměřením na provoz mechanizačních prostředků a opravárenství,
- stavebnictví se zaměřením na malé stavební firmy a na el. zařízení stavenišť,
- masná výroba,
- vydavatelství a tisk a výroba kartonáže,
- výroba kovů,
- výroba strojů se zaměřením na tvářecí stroje,
- výroba ostatních dopravních zařízení,
- velkoobchod se zaměřením na manipulaci s materiálem,
- pracovní podmínky pracovníků v hlídacích agenturách (úkol zařazen na základě opakovaných stížností zaměstnanců),
- riziková technická zařízení jako jsou zařízení elektrická, výměňkové stanice, plynová zařízení, výtahy a plošiny pro osoby se sníženou pohyblivostí a jejich bezpečný provoz.

Dokončení na str. 7

Počet pracovních úrazů na 100 pojištěnců (četnost)

Tab. 1 - Nadprůměrná úrazovost - VČ kraj 2001

OKEČ	Rezorty název	ČR četnost	Kraj Hradecký		Kraj Pardubický			okr. Havlíčkův Brod		okr. Semily			celkem pojišť.		
			závodů	pojiš.	četnost	závodů	pojiš.	četnost	závodů	pojiš.	četnost	závodů		pojiš.	četnost
15	výroba potravin	3,79	58	6 271	5,61	54	5 942	4,90	14	1 363	5,21	9	491	4,28	14 061
17	textilní průmysl	2,76	71	12 478	3,56	40	6 441	2,56	6	706	4,39	18	2 288	2,32	21 913
22	vydavatelství a tisk	1,55	15	817	2,57	5	280	1,79	0	0	0	0	0	0	1 097
27	výroba kovů	4,84	13	2 935	9,68	5	767	11,34	0	0	0	0	0	0	3 702
29	výroba strojů	3,97	54	8 128	4,87	69	9 360	3,41	15	2 529	4,67	8	936	2,46	20 953
34	výroba mot. vozidel	2,61	13	5 068	2,29	9	3 360	3,69	0	0	0	0	0	0	8 428
35	výr. ostat. dopr. zař.	3,82	0	0	0	5	948	5,06	0	0	0	0	0	0	948
36	výroba nábytku	3,43	36	4 045	4,70	21	1 772	4,23	6	387	4,91	11	1 148	3,92	7 352
50	údržba, prodej mot. voz.	2,43	14	836	4,19	21	1 113	4,40	0	0	0	0	0	0	1 949
51	velkoobchod	1,67	60	3 882	2,40	72	4 368	2,22	11	728	1,92	6	202	1,98	9 180
70	nemovitosti	0,99	16	1 117	2,69	10	584	2,05	0	0	0	0	0	0	1 701
90	odstraňování odpadů	3,49	17	1 215	4,44	15	917	3,82	4	307	3,58	0	0	0	2 439
92	rekreace	0,88	24	1 909	1,73	10	764	0,39	0	0	0	0	0	0	2 673

úrazová četnost vyšší o více než 0,5 proti celostátní

úrazová četnost vyšší než celostátní

Zařazení dalších úkolů nevyplývá jen z úrazové četnosti. Úkoly budou směřovány zejména na dozor v malých a středních firmách.

Uvedený princip vychází ze zkušeností, že v minulých letech nově vznikly firmy, zaměřené na výrobní činnost. Výroba je prováděna na zastaralých strojích, často v nevyhovujících prostorách. Problematika bezpečnosti práce je zde zanedbávána. Bezpečnosti práce se firma věnuje jen okrajově, nebo ji přehlíží. Tento úkol může být považován za prevenci v tom smyslu, že v rámci dozoru se šíří osvěta v oblasti BOZP a dozor jednoznačně vede ke zlepšení pracovních podmínek zaměstnanců. V rámci kraje je evidováno asi 220 000 podnikajících subjektů a podle evidence ČSÚ je zhruba 3 200 organizací s 25 a více zaměstnanci. Ostatní jsou malé organizace, včetně podnikajících fyzických osob (celkem 217 000). Jejich úrazovost se ve statistice objeví bez rozlišení odvětví.

Součástí vybraných úkolů bude i úkol ke sledování a rozboru pracovní úrazovosti na organizacích a vybavení a užívání OOPP.

Ing. Miloslav Kočí, vedoucí inspektor

Tab.2. Úrazová četnost - výroba potravin v krajích Královéhradeckém a Pardubickém v roce 2001

OKEČ	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	15.6	15.7	15.8	15.9	celkem pojišť.
Královéhradecký kraj										
četnost 2001	11,6		4,1		2,4	6,2	2,9	3,5	4,8	
počet pojištěnců	1669		217		1051	162	562	2226	394	6281

Pardubický kraj										
četnost 2001	9,9	1,9			3,8	3,1	2,2	3,3	3,4	
počet pojištěnců	1491	53			1171	227	851	1738	411	5942

- 15.1 Výroba masa a masných výrobků
- 15.2 Zpracování ryb a rybích výrobků
- 15.3 Zpracování ovoce zeleniny a brambor
- 15.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků
- 15.5 Úprava a zpracování mléka
- 15.6 Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků
- 15.7 Výroba hotových krmiv
- 15.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků
- 15.9 Výroba nápojů

Veletrhy jako nástroj osvěty BOZP

Pokračování ze str. 3

Positivní roli sehrály nabízené propagační předměty, plakáty, návštěvníci ocenili i novou tašku, do které si ukládali informační materiály, jablka, koláčky nebo bonbony, které přilákaly nejprve děti a posléze i jejich rodiče. Kladně byla přijata brožura pro kutily, která musela být denně doplňována kvůli enormní poptávce.

Třetí skupina návštěvníků (asi 10%) oceňovala skutečnost, že se bere oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pořádně vážně a že se VUBP Praha dokázal představit i v takové oblasti jako je stavebnictví.

Ocenili především „nápaditost prezentace“, „dotazníkový průzkum“, „rozsah informací poskytovaných delegáty na stánku“, „snahu pomoci malým a středním firmám i jednotlivcům naplnit požadavky předpisů“. Pro řadu příchozích byla prezentace BOZP na stavebním veletrhu překvapením.

Čtvrtá skupina návštěvníků (asi 5%) ocenila možnost konzultací a zejména průběžnou aktualizaci informací na webové stránce a existenci BOZPcentra.

Pátá skupina návštěvníků se nevyjádřila konkrétně nebo představovala respondenty, které nápad prezentovat bezpečnost a ochranu zdraví na veletrhu zaměřeného na stavebnictví příliš zaujal.

Jak hodnotili prezentaci návštěvníci INTERPROTEC

Cílem letošní prezentace BOZP na specializovaném veletrhu INTERPROTEC bylo především představit co nejširší veřejnosti možnosti informačního serveru www.bozpinfo.cz, který je již od léta v plném provozu a představuje perspektivní elektronický informační nástroj v systému BOZP s vazbou na evropský systém Focal Point. Kromě toho představuje v blízké budoucnosti aktuální nástroj pro rozvoj osvěty a vzdělávání (a popřípadě e-learningu) a produkt s využitím v oblasti e-commerce. Tradičně obsahovala prezentace nabídku odborné literatury systému BOZP a klasický consulting. Poprvé se v rámci spolupráce firem podařilo uskutečnit festival odborných filmů, který se těšil velkému zájmu návštěvníků společného stánku a byl zajímavým dynamickým prvkem expozice.

Na základě výsledků bylo možné jednoznačně konstatovat, že je veletrh výrazně odbornou záležitostí

s naprosto jasně definovanou strukturou cílových skupin návštěvníků a tomu odpovídala i celková poptávka, kontakty i profesní struktura návštěvníků expozice.

Obdobně jako v případě veletrhu FOR ARCH se uskutečnil v průběhu veletrhu dotazníkový průzkum, kde se zkoumaly především pohledy odborné veřejnosti na stav a očekávaný vývoj v oblasti BOZP (struktura vzorku je uvedena v tabulce 2).

Všichni návštěvníci stánku byli přesvědčeni, že oblast BOZP má nezastupitelný význam v managementu firem, ale 97,6% dotazovaných se domnívá, že význam ochrany zdraví a bezpečnosti při práci s ohledem na očekávaný vstup ČR do EU a možnost volného pohybu pracovních sil poroste. O dalších záležitostech vypovídají tabulky.

Respondenti uvedli celkem 101 nejrůznějších informačních zdrojů, ze kterých čerpají informace o BOZP,

aktualitách a dalším vývoji a aktivitách (tabulka 3). Podíl v hlavních skupinách dává jednoznačnou odpověď na budoucí vývoj v oblasti tvorby nosičů.

Jako jiné zdroje jsou označovány veletrhy a jejich doprovodné programy, spolupráce s poradci a konzultanty, různá školení a semináře, školení na pracovištích a popřípadě i nejrůznější profesní setkání a výměna zkušeností. To jsou oblasti, kde je možné cílevědomě připravit osvětové nástroje a zahrnout do servisu, který by mohl být za úplatu poskytován odborné veřejnosti a dalším subjektům. Otázkou je samozřejmě tvorba přiměřené ceny.

Bylo uvedeno celkem 101 nejrůznějších oblastí, o které mají respondenti z hlediska informací systému BOZP zájem. Tyto informace byly zpracovány do několika klíčových oblastí (tabulka 4), ale struktura zájmu je v hlavních směrech poměrně vyrovnaná. Je zajímavé, že se v dotazech objevila nejvíce poptávka po všeobecných informacích a naopak je velice nízká poptávka po školeních a podobných formách výuky. Tento trend by mohl být vodítkem pro marketingová opatření školicích středisek.

Tabulka 2 - Profesionální struktura respondentů na INTERPROTEC

Systém BOZP	Složky IZS	Státní správa	Školství	OSVČ v BOZP	Jiné profese	Vzorek celkem
22	8	2	8	7	13	60
36,7%	13,3%	1,2%	13,3%	12%	23,3%	100%

Poznámka k tabulce 1: Ve skupině, která je vedena jako „Jiné“ jsou uvedeny profese např. projektant, manažer, soudní znalc, pracovník bezpečnostní služby, energetik apod.

Tabulka 3 - Hlavní struktura informačních zdrojů

Tisk, noviny, časopisy	Odborná literatura	Internet	Systém IBP a vzdělávání	Jiné	Celkem
20	24	23	22	14	101
20%	24%	23%	22%	14%	100%

Tabulka 4 - Struktura oblastí, o které je největší zájem

Celkem	Činnost a metodika	Školení	Legislativa a právní normy	OOPP	Prevence a analýzy	Oborové předpisy	Všeobecné informace z BOZP
101	12	6	15	11	16	12	29
100%	12%	6%	15%	11%	16%	12%	29%

Poznámka k tabulce 4: Všeobecné informace, o které mají respondenti zájem, spadají především do oblastí ergonomie, hygieny práce, havarijního plánování, certifikace, internetové komunikace, strojírenství, těžby dřeva a dopravy apod.

Informační server BOZP je v plném provozu

Ing. Evžen Bílek, Ph.D.
Výzkumný ústav bezpečnosti práce

Celosvětová síť World Wide Web je v současnosti schopna vsáhnout, uchovat a nabídnout nesmírné množství informací z mnoha oborů a z celého světa. Vyhledávání informací na internetu je dnes pravděpodobně nejvýznamnějším způsobem jejich získávání.

Internet zprostředkovává rychlý a jednoduchý přístup k elektronickým informačním zdrojům, a proto je také využíván v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Internetové stránky Výzkumného ústavu bezpečnosti práce (<http://www.vubp.cz>) začaly vznikat v r. 1997. Ústav koncipoval od počátku své webové stránky takovým způsobem, aby zároveň přispívaly i k osvětě v oblasti BOZP v ČR. Tuto osvětovou funkci plnila původně na tomto webu především rubrika „Centrum technické pomoci“.

Internetové stránky zaměřené na oblast BOZP provozují také Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, které je ústředním orgánem státní správy odpovědným za oblast BOZP v ČR (<http://www.mpsv.cz>), Institut výchovy a vzdělávání v Brně (<http://www.ivbp.cz>), Český úřad bezpečnosti práce (<http://www.cubp.cz>), Institut technické inspekce (<http://www.iti.cz>). Vedle zmíněných institucí existuje také řada komerčně zaměřených webů, které jsou provozovány subjekty, jež podnikají v oblasti BOZP. Tyto stránky nabízejí, kromě konkrétních služeb a produktů, také široké spektrum informací z oboru BOZP, které jsou však z větší části poskytovány za úplatu.

Krise z nadbytku a jak jí řešíme

V souladu s koncepcí informační politiky MPSV ČR na období 2001-2003 zahájil Výzkumný ústav bezpečnosti práce počátkem března tohoto roku na internetu provoz informačního serveru BOZPinfo.cz (<http://www.bozpinfo.cz>), který slouží podnikové sféře, státní správě, odborné veřejnosti i dalším uživatelům především z řad malých a středních podniků.

Server BOZPinfo.cz je národní informační web pro oblast BOZP v ČR. Navazuje na národní Focal Point ČR, který má vytvářet informační propojení mezi EU a ČR v oblasti BOZP. Weby BOZPinfo a Focal Point ČR spolu úzce spolupracují a vzájemně se doplňují. BOZPinfo.cz server je navržen jako jeden z hlavních prvků národní informační sítě IS BOZP, která je v České republice budována za přispění MPSV ČR, na zá-

kladě usnesení vlády ČR č. 986 ze 4. října 2000, ve kterém je uloženo zajistit, ve spolupráci s orgány a organizacemi působícími v oblasti BOZP, vybudování integrovaného komplexního informačního zdroje z oblasti BOZP.

Hlavní cíle informačního serveru BOZPinfo.cz:

- Shrnout přehledně na jedné internetové adrese informace z oblasti BOZP a zajistit vhodnou formu jejich prezentace pro potřeby podnikové sféry a odborné veřejnosti.

- Zajistit přístup veřejnosti k technickým a vědeckým novinkám a usnadnit jí orientaci v informacích vztahujících se k problematice BOZP.

- Vytvořit na internetu prostor pro publikování odborných článků z oboru BOZP a výměnu zkušeností a názorů.

- Vytvořit na internetu prostor pro shromažďování dokumentů a informací pro potřeby praxe z této oblasti.

Partneři projektu:

Ministerstvo práce a sociálních věcí v ČR (MPSV), Český úřad bezpečnosti práce (ČÚBP) včetně regionálních inspektorátů bezpečnosti práce (IBP), Institut technické inspekce Praha (ITI), Institut výchovy bezpečnosti práce (IVBP).

Jaké rubriky má server nyní a co obsahují

V současné době má server v provozu deset rubrik: **BOZP v EU** - informace o legislativních aktivitách EU týkajících se BOZP a příbuzných oborů, publikovaných v Official Journal of European Communities (Úředním věstníku EU) s odkazy na plné texty těchto dokumentů řady L, a kolekce odkazů na relevantní webové stránky v EU i ČR.

Články - odborné články na aktuální témata z BOZP a příbuzných oborů, (podrubriky: Řízení BOZP, Bezpečnost práce, Ochrana zdraví, Technická bezpečnost, Bezpečnost ve stavebnictví, Ochrana před požárem a výbuchem, Prevence havárií, Životní prostředí, Doprava a přeprava, Povodně a co dál).

Diskusní fórum - tematicky zaměřené diskuse k aktuální problematice v oblasti BOZP včetně komentářů k publikovaným článkům.

Kalendář akcí - přehled akcí (výstavy, doprovodné programy, semináře apod.) z oblasti BOZP konaných v ČR a ve světě.

Odkazy - strukturovaná kolekce internetových adres z oblasti BOZP a příbuzných oborů v ČR, EU i ve světě.

OKO - elektronický off-line zdroj informací o přírůstcích odborné literatury v knihovně VÚBP.

Právo - přehled o platné legislativě z BOZP v ČR.

Správná praxe - praktické návody „jak na to“, prezentace osvětových akcí, kampaní a programů na podporu bezpečnosti práce a ochrany zdraví apod. (podrubriky: Systém řízení BOZP, Praktické návody a doporučené postupy, Prevence rizik, Prevence závažných havárií, BOZP v resortu MPSV, Kampaně a programy k BOZP, Elektronické příručky a Formuláře pro praxi v BOZP).

Statistiky - statistické přehledy o pracovních a smrtelných pracovních úrazech v ČR za uplynulé období.

Věda a výzkum - přehled projektů a výzkumných záměrů zabývajících se řešením problematiky BOZP.

BOZPinfo.cz jsou webové stránky především pro Vás, na jejichž přípravě se můžete podílet i Vy! Uvítáme Váš zájem, připomínky, náměty či doporučení jak zkvalitnit a zlepšit stránky BOZPinfo.cz a tím i naše služby určené Vám i dalším zájemcům. Své připomínky, názory a zkušenosti nám můžete zaslat na e-mailovou adresu bozpinfo@vubp-praha.cz.

Co nového nabízí

bozp@entrum

BOZPCENTRUM AKTUÁLNĚ

Letos už potřetí vychází ve Zpravodaji BOZP „můj“ sloupek, v němž bych chtěla opět informovat o novinkách z poradenského, konzultačního a informačního střediska BOZP-centrum Výzkumného ústavu bezpečnosti práce v Praze. V kontextu dramatických, místy až tragických událostí, které, obrazně i doslovně, proběhly – a hluboce otlásky – v letošním roce celou naši republikou, se možná jeví obsah tohoto sloupku jako více než nepodstatný. Ale není tomu tak!

V poslední sérii informačních materiálů VÚBP nejsou uvedeny úplné a správné kontakty na středisko, dovoluji si tedy připomenout, že od 22. září je spojení možné telefonem na číslo 900119012 a faxem na číslo 222212364.

Oficiální e-mailová adresa střediska bozpcentrum@vubp-praha.cz vede vzhledem k omezením informačního systému VÚBP stále pouze na pracoviště v sídle VÚBP (Praha 1, Jeruzalémská 9), přímo do střediska (v sídle ČÚBP, Praha 1, Ve Smečkách 29) je

možno použít zatím e-mailovou adresu bozpcentrum@volny.cz. Středisko není a nebude napojeno na telefonní ústřednu VÚBP ani ČÚBP.

Znovu bych ráda upozornila na dále probíhající odklon činnosti střediska od prodeje „spotřebního“ zboží směrem k poskytování poradenských, konzultačních a informačních služeb. Prodej odborné literatury sice probíhá, ale především jako doplňková služba. Omezení prodeje se vztahuje nově i na tiskopisy z oblasti BOZP a PO – zvláště ve větším množství je zájemcům doporučuji nakupovat ve specializovaných prodejních kancelářských potřebách či na dobírku přímo u jejich dodavatelů, zejména proto, že VÚBP není plátcem DPH.

Středisko přijímá objednávky velkých množství publikací a tiskopisů pouze z produkce VÚBP, popřípadě z produkce RoVS (tituly obou dodavatelů je však nutno objednávat odděleně, a to při objednávání jakéhokoli množství zboží).

Jako symbolický příspěvek střediska k provádění „povodňových“ likvidačních a asanačních prací byly od 19. srpna sníženy ceny ochranných rukavic a ochranných kosmetických přípravků na 50 %, od 2. září až do vyprodání zásob se tato sleva bude vztahovat na veškeré OOPP a bezpečnostní tabulky, které jsou dosud v nabídce. Prodej tohoto sortimentu by měl být ukončen k 31. prosinci 2002.

Za BOZPCentrum:
Ing. Marie Ševčíková

ZPRAVODAJ

Vydal: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Národní informační, vzdělávací a osvětové středisko bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, 116 52 Praha 1, tel.: 02/24213290, fax: 02/24238550, IČO: 00025950. Vychází 4 x ročně v nákladu 4000 výtisků. Evidenční číslo per. tis.: MK ČR E 10068. Redakce: ing. Miroslav Franta. Typografie: Jiří Bubeniček.